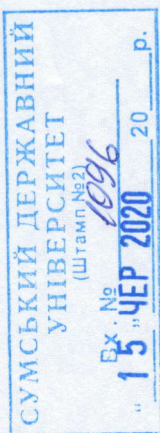

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Фролова Юрія Миколайовича – на дисертаційне дослідження Шурка Олега Івановича «Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук із спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Однією з найбільш ефективних гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина, засобом забезпечення дії в державі засад верховенства права та законності є діяльність суду. Однак доступне та справедливе правосуддя передбачає вжиття комплексу організаційно-правових та економічних заходів щодо забезпечення функціонування системи судочинства. Частиною таких заходів є забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Ця діяльність утворює окремий напрям діяльності судової гілки влади, зміст якого складають правоохоронні та організаційні дії уповноважених суб'єктів. На цей час забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах покладається на новостворену Службу судової охорони, від ефективності дій якої іноді взагалі залежить можливість здійснення судом (суддею) правосуддя. Задля забезпечення належної діяльності цієї Служби із самого початку її функціонування існує потреба в опрацюванні на теоретичному рівні та у реалізації на практиці питань її статусу, форм та методів діяльності тощо. А відтак важливим завданням держави, в чому слід погодитися із здобувачем, є створення належного адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах (с. 13). Вважаю, що наведені міркування, свідчать як про актуальність теми дослідження О.І. Шкурка, так і вказують на значення його результатів для юридичної науки та удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності судів в Україні.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»; Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки; Стратегії розвитку

наукових досліджень НАпрН України на 2016–2020 роки, плану НДР Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за темою «Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин» (номер державної реєстрації 0107U008696).

Відзначу ґрунтовний підхід автора до опрацювання теми та структури дослідження та його мети. Так, цілком обґрунтовано метою роботи обрано визначення сутності та розкриття особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, опрацювання напрямків удосконалення відповідного законодавства (с. 14). Її втілення відбулось за рахунок постановки взаємопов'язаної системи завдань (с. 15), які забезпечили проведення змістовного аналізу об'єкта та предмета дисертаційного дослідження. Ознайомлення з роботою свідчить, що всі завдання автором виконанні повно та на належному науковому рівні.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень дослідження забезпечено використанням автором сучасних методів та прийомів наукового пізнання (логіко-семантичного, методу документального аналізу, формально-юридичного, порівняльно-правового, системно-структурного, спеціально-юридичного методів, методу прогнозування та інші) (с. 16). Крім того, належний ступінь наукової обґрунтованості і достовірності результатів дослідження забезпечено завдяки використанню автором наукових праць фахівців із теорії права, галузей адміністративного, кримінального, цивільного права, а також здобутків науковців з інших галузевих дисциплін (філософії, соціології тощо). Достатніми є нормативно-правова, джерельна, інформаційна та емпірична бази дослідження (с. 16-17).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що робота є однією з перших спроб з часу втілення нових підходів до забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах комплексно підійти до визначення сутності та розкриття особливостей адміністративно-правового забезпечення такої діяльності, виробити напрями її удосконалення, що дозволило авторові обґрунтувати низку нових висновків та надати відповідні пропозиції.

Так, цілком обґрунтованим є насамперед дослідження автором ключового питання роботи - громадського порядку, адже саме це явище є предметом відповідної діяльності з охорони та об'єктом адміністративно-правового забезпечення. І, як слушно вказує автор, за результатами аналізу широкого кола точок зору науковців щодо поняття «громадський порядок» як об'єкту адміністративно-правової охорони – це стан суспільних відносин, що склався внаслідок регулятивного впливу правових та інших соціальних норм, який визначає режим поведінки суб'єктів у громадських місцях з метою забезпечення безпеки життя та здоров'я людей, поваги їх честі та гідності, нормального функціонування державних та громадських інститутів, збереження власності та підтримання громадського спокою (с. 31). Така характеристика цього поняття сприяє більш повному з'ясуванню змісту та особливостей досліджуваного у роботі явища.

Тісно пов'язаним із попереднім висновком є узагальнення, яке стосується особливостей забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, що пояснюються особливим правовим статусом суду як державного органу, який являє собою структурну ланку механізму держави в цілому та його судової гілки влади зокрема (с. 41). А до числа особливостей забезпечення охорони і підтримки громадського порядку у суді автором обґрунтовано віднесені: здійснення у відносно обмеженому та замкненому просторі; відбувається в умовах соціального напруження в умовах вирішення судової справи; спрямованість на вирішення цілого комплексу завдань (охорона та захист життя і здоров'я суддів, працівників апарату суду, учасників судового процесу, забезпечення нормального режиму роботи суду тощо); особливий суб'єктний склад такої діяльності; специфіка правового регулювання даної діяльності (с. 44-48). Безумовно, ці особливості впливають на предмет, межі, форми та методи охорони та підтримання громадського порядку в судах як специфічного напрямку правоохоронної діяльності.

Заслуговує на підтримку проведений автором аналіз правових засад здійснення досліджуваної діяльності. Адже, як слушно вказує автор,

забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах має ґрунтуватися на відповідних правових засадах (с.51). Щодо змісту поняття «правові засади», то слід підтримати автора, що це саме принципи права, на яких ґрунтується будь-який правовий інститут, як, власне кажучи, й уся система права в цілому (с. 54). На цій підставі здобувачем принципи забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах визначено як основоположні, загальні, імперативні вимоги, правила, на яких ґрунтується функціонування організаційно-правового механізму із забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах (с. 57). В роботі автором розкрито систему та наведено характеристику змісту і форми закріплення основних принципів забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Як узагальнюючий висновок вказується на важливе значення у цій сфері адміністративно-правового регулювання (с. 58-66). З чим варто погодитися.

Продовженням дослідження стало розкриття автором особливостей забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах завдяки діяльності Служби судової охорони як основного виконавця такої діяльності. І структура дослідження цього питання, в чому слід погодитися із автором, цілком доречно пов'язана із аналізом елементів адміністративно-правового статусу вказаної Служби. Так, здобувачем в роботі доволі повно проаналізовано завдання (с. 71-78) та функції (охоронні; превентивні; захисні; забезпечувальні; інформаційно-аналітичні; взаємодії та ряду інших) (с. 79-78) цієї Служби. Як підсумок, здобувачем слушно вказується, що реалізація Службою судової охорони вказаних завдань та функцій забезпечує безпеку здійснення судового процесу, що сприяє всебічному, повному та об'єктивному розгляду справ будь-якої категорії, а тому діяльність цієї Служби слід вважати гарантом безпечності здійснення правосуддя в державі (с. 86). Такий погляд на призначення Служби судової охорони цілком можна підтримати.

Наступними елементами адміністративно-правового статусу Служби судової охорони, що були досліджені здобувачем, стали її компетенція і повноваження. І можна погодитися із автором, що під компетенцією Служби

судової охорони варто розуміти певний обсяг завдань, які покладаються на цю Службу та реалізуються з урахуванням наданих їй прав та обов'язків (с. 88). Такий системний погляд на це поняття сприяє більш глибокому розумінню змісту та особливостей діяльності вказаної Служби. З метою забезпечення виконання завдань дослідження та досягнення його мети автором змістовно та всебічно проаналізовані права та обов'язки Служби судової охорони, які становлять основу її повноважень (с.89-101). Як узагальнюючий висновок ним відзначається, що компетенція та повноваження Служби судової охорони формують основу її правового статусу (с.101).

Заслуговують на підтримку висновки здобувача щодо особливостей юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони. Зокрема, автор, за результатами змістовного аналізу поняття, ознак та видів юридичної відповідальності, дійшов обґрунтованого висновку, що залежно від сфери посягання та наслідків, які наступають у зв'язку з вчиненням проступку, виділяють такі види юридичної відповідальності співробітників Служби судової охорони: кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну (с. 131). В роботі проаналізовані приклади реалізації окремих видів юридичної відповідальності співробітників Служби судової охорони (с.105-116). З урахуванням проведеного аналізу автор слушно відмічає, що самі співробітники цієї Служби, враховуючи норми чинного законодавства, є загальними суб'єктами відповідальності, проте, їх правовий статус в окремих випадках може змінювати характер юридичної відповідальності щодо них, що необхідно враховувати при здійсненні провадження та кваліфікації протиправної поведінки (с.117). З цією констатацією варто погодитися.

В цілому позитивно також можна оцінити результати дослідження автором питання організаційно-штатної структури Служби судової охорони. Слід відмітити, що неефективна та недієва структура будь-якого органу унеможливорює виконання ним тих завдань та функцій, які на нього покладено. І слід погодитися із автором, що певним недоліком функціонування Служби судової охорони є те, що на сьогоднішній день немає єдиного нормативно-

правового акта, який би надав можливість ознайомитися з наявною організаційно-штатною структурою в цілому (с. 117). З урахуванням аналізу відповідних нормативно-правових актів здобувачем розкрита структура, досліджуваного органу та наведено розгорнуту її характеристику та її штату. Зокрема варто погодитись, що якщо немає достатньої нормативної регламентації становлення та розвитку центрального та територіального апаратів, зазначені інституції не зможуть функціонувати належним чином (с. 128). В результаті проведеного автором дослідження ним внесено пропозицію щодо організаційного та правового удосконалення організаційно-штатної структури Служби, яка стосується розробки «Положення про організаційно-штатну структуру Служби судової охорони» (с.129). І цю пропозицію варто підтримати.

Логічним етапом дослідження став розгляд у третьому розділі роботи напрямків удосконалення адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Його результатом стала низка положень, які мають значення для підвищення ефективності цього особливого різновиду правоохоронної діяльності у вказаній сфері. Так, до числа таких висновків слід віднести пропозиції за результатом змістовного аналізу зарубіжного досвіду окремих країн Європи та США, а саме: обладнання суду необхідними технічними та електронними пристроями; тісна співпраця з правоохоронними органами як державного, такі і місцевого рівня; розробка концептуальних та програмних документів та ін. (с.147-148).

Викликають інтерес висновки автора в частині пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Ці пропозиції стали закономірним результатом ґрунтовного дослідження здобувачем існуючих проблем правого регулювання здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Здійснивши аналіз практики та виявлених недоліків правового регулювання в означеній сфері, здобувачем зокрема пропонується: розробити концепцію забезпечення громадського порядку в судах (с. 150); врегулювати

взаємодію Служби судової охорони з іншими правоохоронними органами (с. 153); виробити засади оцінювання якості та ефективності виконання даної діяльності Службою судової охорони (с. 159). Наведені пропозиції та їх змістовна характеристика, які наведені автором в роботі, заслуговують на підтримку. І слід погодитися із автором, що саме адміністративне законодавство, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах, має комплексно забезпечити врегулювання основних питань у цій сфері.

Завершує дослідження розгляд питання удосконалення організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Так, автором доволі повно проаналізовані основні аспекти функціонування досліджуваної служби, а саме: Стратегія розвитку Служби судової охорони охоплює період до 2022 року, питання підготовки кадрів для Служби судової охорони, питання вивчення та впровадження досвіду аналогічних структур інших держав, формування нормативної бази та протидії корупції, структурна й функціональна розбудова органів та підрозділів Служби. З урахуванням їх висвітлення автором запропоновано наступні кроки по вдосконаленню організаційних засад здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах: створити рекрутингові центри в системі Служби судової охорони, прийняти Закон України «Про Службу судової охорони», більш чітко нормативно закріпити повноваження цього органу тощо (с.179). Більшість з цих пропозицій варті на увагу та практичне втілення.

У висновках автором наведено основні положення та рекомендації, які забезпечують формування змістовного уявлення про здобутки та значущість отриманих результатів. Висновки свідчать про виконання завдань дослідження та досягнення мети роботи, їх слід визнати науково-обґрунтованими, достовірними та такими, що володіють ознаками наукової новизни.

Слід вказати, що робота містить й інші слушні і доволі цікаві з теоретичної та практичної точок зору положення, висновки та пропозиції. Але, визнаючи загалом належний рівень роботи автора та її значення, зазначу, що це

не виключає критичного аналізу окремих її положень. Зокрема:

1. Враховуючи те, що здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах переважно забезпечується Службою судової охорони, все ж доцільно було розкрити роль та функції інших суб'єктів, які у тому чи іншому аспекті беруть участь у цій діяльності.

2. Автор щодо поняття «засади права» в роботі надає перевагу підходу, згідно з яким це принципи права, на відміну від їх розуміння як системи правових актів (с. 54). Однак, далі все ж таки допускає ототожнення принципів та актів як правових засад здійснення досліджуваної діяльності (с. 64-65, 69), що потребує відповідного уточнення.

3. Пропозиція автора щодо віднесення до функцій Служби судової охорони превентивної діяльності з метою недопущення неповаги до суду потребує своєї деталізації, адже може виникнути враження, що з метою недопущення випадків неповаги до суду ця Служба може проводити ОРД, що звісно неможливо, бо не відповідає статусу Служби.

4. За результатами вивчення зарубіжного досвіду автор пропонує, що між працівниками Служби та суддями конкретного суду мають бути налагоджені тісні довірливі стосунки (с. 177). Чи не призведе це до корупції та впливу на незалежність і неупередженість суддів. Можливо більш доцільно вести мову про обмін інформацією та дотримання взаємної поваги і норм моралі.

5. Пропозиція щодо створення рекрутингових центрів в системі Служби судової охорони (с. 166-167) потребує додаткового обґрунтування, адже таку діяльність може здійснювати Державна судова адміністрація, що не потребуватиме додаткових організаційних, людських та матеріальних ресурсів.

Висловлені зауваження носять дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження, а лише вказують на складність досліджених проблем, що свідчить про актуальність обраної автором теми.

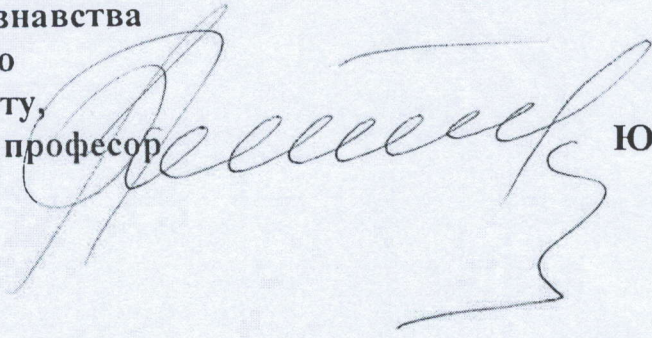
Основні положення дисертації відображено в п'яти статтях, одна з яких опублікована в міжнародному виданні, та чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Текст автореферату відображає основні положення

дисертації, а їх оформлення відповідає чинним вимогам.

Теоретична та практична цінність положень та висновків, сформульованих в роботі, обумовлена тим, що вони можуть бути використані для розробки теоретичних та правових проблем функціонування судової гілки влади, а також у науково-дослідній роботі та освітньому процесі (с. 20).

Викладене дозволяє зробити загальний висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах» є завершеною науковою працею, у якій її автором отримано нові науково-обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для науки адміністративного права та функціонування судочинства в Україні. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор - Шурко Олег Іванович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
професор кафедри правознавства
Бердянського державного
педагогічного університету,
доктор юридичних наук, професор

Ю.М. Фролов

